

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Рени Георгиева Христова-Коцева

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

Педагогически факултет, катедра „Предучилищна педагогика“

Директор на Филиал-Враца към ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“**
в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2. Педагогика
докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика –
Педагогически технологии в играта)

Автор: Теодора Живкова Бахчеванова

Тема: Развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при 5–7-годишните
деца

Научен ръководител: доц. д-р Галена Иванова

ПУ „Паисий Хилендарски“, Педагогически факултет, катедра „Предучилищна педагогика“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Теодора Живкова Бахчеванова е родена в град Пловдив. В родния град завършва средно и висше образование. Възпитаник на ПУ „Паисий Хилендарски“, където придобива ОКС „бакалавър“ по „Предучилищна педагогика и английски език“ в Педагогически факултет и ОКС „магистър“ по „Методика на обучението по английски език“ във Филологически факултет.

Професионалната кариера на ас. Теодора Живкова Бахчеванова започва веднага след дипломирането ѝ в бакалавърска степен като учител по английски език в Център за езиково обучение и детска градина, където работи до 2019 година. От месец октомври 2019г. е асистент в катедра „Предучилищна педагогика“ на ПУ „Паисий Хилендарски“.

В периода от м. март 2015г. до м. март 2020г. е задочен докторант към катедра „Предучилищна педагогика“ на ПУ „Паисий Хилендарски“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактиката (Предучилищна педагогика – Педагогически технологии в играта).

Въз основа на становище на Комисията за качеството на научноизследователска продукция към Педагогически факултет при ПУ „Паисий Хилендарски“ (Протокол № 38/05.04.2021 г.), Теодора Живкова Бахчеванова – задочен докторант към катедра „Преду-

чилищна педагогика” е спазила всички изисквания по процедурата за разработване на дисертационен труд, отчислена е с право на защита и се допуска до официална защита.

На основание решение на Факултетния съвет на Педагогически факултет (Протокол №10/16.04.2021 г.) е издадена ректорска заповед № Р 33-1395/23.04.2021г., с която е определен състава на научното жури и датата за публичната защита на докторант Теодора Бахчеванова.

Спазени са всички административни процедури в хронологията на дисертационния труд.

2. Актуалност на тематиката

Проблемите за сюжетно-ролевата игра са разработени в много дисертационни и монографични изследвания, в които са представени различни гледни точки за нейното място, роля и значение в развитието и формирането на детето от предучилищна възраст. И колкото и многобройни да са изследванията, въпросите, свързани с този вид игри винаги ще бъдат актуални, защото те са отражение на реалната действителност и социалните взаимоотношения в творческите интерпретации и преживявания на детето. В този смисъл тематиката на дисертационния труд, разработен от докторант Теодора Бахчеванова, е актуална. Актуалността на проблема се свързва с възможностите на сюжетно-ролевата игра за разгръщане на партньорски взаимоотношения, когнитивни и социални умения и за преодоляване дефицитите на съвременното дете, прекарващо голяма част от времето си с електронните устройства, което се отразява неблагоприятно върху общуването с връстниците и формирането на комуникативни и социални умения. Дисертационното изследване успешно се вписва в научната проблематика на предучилищната педагогика и обогатява технологията на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на 5–7-годишните деца.

3. Познаване на проблема

Дисертацията е структурирана в увод, три глави, заключение и изводи, справка за научните приноси, библиография, списък на публикациите по темата. Текстът на дисертационното изследване е в обем 248 страници, от които 227 – основен текст и 10 страници библиография, включваща 110 заглавия, от които 55 на кирилица, 50 на латиница, 5 интернет ресурси и 9 страници приложения, списък на публикациите по темата и декларация за оригиналност.

Докторантката е проучила, систематизирала и задълбочено анализирала класически и съвременни източници по изследваната проблематика, въз основа на които изгражда теоретичната обосновка на дисертационното изследване. Съдържателният анализ на проучената специализирана литература дава възможност на авторката да изведе и конструира авторски модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на 5–7-годишните деца. Постигната е обективност при обобщаване на постигнатите резултатите.

Докторант Теодора Бахчеванова демонстрира компетентност в обосновката на теоретико-технологичения модел и неговата приложимост в реална образователна среда, което по безспорен начин доказва, че авторката много добре познава проблематиката на дисертационното изследване.

4. Методика на изследването

В увода е аргументирана актуалността на темата, като са представени основанията за провеждане на изследването. Обосновани са педагогическите и социалните потребности за проучване развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на 5–7-годишните деца.

Теоретичната обосновка на темата е фокусирана върху изясняването на двете понятийни опори на разработката: сюжетно-ролевата игра и съвместната дейност. Сюжетно-ролевата игра е разгледана в контекста на класическите и съвременни теории за играта, систематизирани са педагого-психологически характеристики на съвместната дейност като са изведени основните признаци, определящи сюжетно-ролевата игра като съвместна детска дейност. Пзовавайки се на актуалната нормативна уредба за училищно и предучилищно образование, ас. Теодора Бахчеванова мотивира необходимостта от изследване на функционалността на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на децата в двете подготвителни групи на детската градина. Логически аргументирано върху класически постановки за играта и нейната роля за личностното развитие на детето от предучилищна възраст се представя съвременен преглед и оформя авторово виждане за значението на играта за развитието на когнитивното познание, социалното формиране и себеутвърждаване на детето в групата от връстници. Акцентираща се върху характерни особености и терминологично разнообразие от определения за сюжетно-ролевата игра, структурата и етапността в нейното развитие, което пряко кореспондира с организацията и провеждането на експерименталното изследване.

При изясняване на второто понятие – „съвместната дейност”, е приложен същият подход: първо се представят и конкретизират характеристиките на съвместната дейност, а след това се разкриват спецификите на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност. Съобразно предмета на изследването основателно се подчертава ролята на организирането на образователния процес и образователната среда за развитие на съвместната игрова дейност на 5–7-годишните деца и формиране на умения за груповото сътрудничество, поставяне и постигане на общи цели и формиране на социално-комуникативно поведение.

Дизайнът на дисертационното изследване включва обект, предмет, цел, задачи и хипотези, формулирани точно и конкретно, очертаващи етапите на изследователския процес.

Изследователският инструментариум включва удачно подбрани методи за събиране и обработване на информация: теоретично проучване, анкета, педагогическо наблюдение, тестове (диагностичен тест за определяне на етапа на развитие на играта в социалния континуум на П. Бродхет (2004) Social Play Continuum (SPS); скала за оценка на равнището на развитие на

взаимодействията и уменията за разгръщане на съвместната игра на Дж. Фантузо (2000) Penn Interaktive Peer Play Skale (PPIPS); скала за оценка на игровото взаимодействие и разгръщане на съвместната игра на Г. Иванова, статистически методи. Педагогическият експеримент е организиран и протича според изискванията в три етапа.

Прецизно е разработен моделът на формиращия експеримент, в който са включени 16 сюжетно-ролеви игри с разнообразна тематика, разпределени в определена последователност, целящи формиране на конкретни игрови умения за съвместна сюжетно-ролева игра. Визуализирането на авторския модел илюстрира развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна и дава възможност да се проследи етапността във формирането на отделните компоненти. Чрез системата от критерии и съответни показатели се постига цялостност при оценяване развитието на структурните компоненти на игровото взаимодействие и на сюжетно-ролевата игра до етапа на съвместна дейност, и обективност при констатиране на постиженията и обобщаване на резултатите. Включените в експерименталното изследване 90 деца на 6–7-годишна възраст, разпределени по равно в 4 групи (съответно в 2 експериментални и в 2 контролни) са надеждно основание за потвърждаване на издигнатата хипотеза. Анкетното проучване, проведено с 50 детски учителки е много добър ориентир при разработване на експерименталната методика.

Направен е задълбочен прецизен анализ, с подходящо подбрани статистически методи, съобразно целите и задачите на емпиричното изследване, вида и обема на получените данни. Сравнителният анализ е подкрепен с таблици и диаграми, което дава възможност за проследяване на настъпилите положителни тенденции в развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност и формираните умения са осъществяване на игрово взаимодействие, общуване, метакомуникация, сътрудничество и сюжетостроене.

Заклучението и изводите обобщават теоретико-аналитичните и практико-приложните постижения на дисертационния труд и доказват ценността на технологичния модел за развитие на съвместната сюжетно-ролева игра при 5–7-годишни деца.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Приемам приносите, отразени в справката на дисертационния труд. Те са в съответствие с проведеното изследване и достоверно отразяват постигнатите положителни резултати, както и конкретизираните изводи и обобщения.

Представеният дисертационен труд е оригинално дело на ас. Теодора Бахчеванова и представя задълбочено теоретично проучване и аналитична обосновка на изследваната проблематика, както и конструктивен адаптиран технологичен модел за развитие на играта като съвместна дейност на децата от подготвителна група. Това по убедителен начин показва, че докторантката притежава необходимите качества и компетентност за провеждане и представяне на самостоятелно научно теоретико-експериментално изследване.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката представя седем публикации, които имат научна стойност, тематично и съдържателно са свързани с дисертационния труд.

7. Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията, ясно и синтезирано представя структурните параметри на дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Представеният теоретико-експериментален модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при 5–7-годишните деца е ценен за предучилищното образование, тъй като обогатява теорията и практиката на игровата дейност. Препоръчвам дисертационният труд да бъде отпечатан и издаден като книга, за да достигне до по-широк кръг от учители и студенти, които да прилагат в реална образователна среда разработената игрова система, насърчаваща партньорските отношения и сътрудничество в игровото взаимодействие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд отговаря на изискванията за дизайн на педагогическо изследване, постигнатите резултати имат научна и приложна стойност, направените изводи са логически и съдържателни, насочени към оптимизиране на игровото взаимодействие при 5 – 7-годишните деца.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата, научните публикации и научните приноси е изцяло положителна.

Постигнатите резултати ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на Теодора Живкова Бахчеванова, в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика).

25 май 2021 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Рени Христова-Коцева)